Consider că o altă cale pur și simplu nu a existat

Interviu acordat de ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă Pavel Creangă

– Domnule ministru, în fața cititorului nostru de astăzi urmăresc cîteva scopuri. În primul rînd, pe mulți dintre cititorii ziarului îi interesează datele biografice ale ministrului apărării al Republicii Moldovei, recent numit în această funcție. În al doilea rînd, opinia publică ar dori să afle adevărul despre recentele evenimente din orașul Bender, despre cei ce și-au pierdut viața, sînt sau nu justificate aceste sacrificii, deoarece aceste fapte sînt interpretate în diferite organe de presă în mod diferit. În al treilea rînd, ca ministru al apărării ați putea să clarificați situația în domeniul realizării Convenției cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat din zona nistreană», semnată de președinții Mircea Snegur și Boris Elțîn la Moscova în ziua de 21 iunie curent. Ar trebui să vărsăm lumină și asupra problemei privind măsurile ce se întreprind în vederea retragerii armatei a 14-a și a regimentului 300 de trupe aeropurtate de pe teritoriul statului nostru.

– Deci, prima întrebare. Spuneți, vă rog, unde v-ați născut și cum ați avansat pînă la gradul de general?

– Trebuie să vă spun că aceasta este al doilea interviu pe care îl dau cînd am revenit în Patrie. Mi-aș îndreptat gîndurile spre copilăria mea îndepărtată. Mi-am născut în octombrie 1933, în satul Sălcuța, raionul Căușeni. Acolo am absolvit școala. Pînă a fi înrolat în armată am învățat trei ani la Școala pedagogică din Bender. Un timp am lucrat ca învățător în clasele primare în satul Tocuz. În 1952 am fost chemat să-mi satisfac serviciul militar în termen. Cîțiva ani mai tîrziu am absolvit o școală militară. Mi-am făcut carieră militară și am avansat pînă la funcția de comandant al unei divizii de tancuri, comandant-adjunct de armată. Apoi, timp de doi ani am fost în Afganistan în funcția de comandant-adjunct al unui contingent de trupe, trei ani m-am aflat în Cuba în calitate de consilier al viceministrului forțelor armate ale acestei republici.

– Interesant, cine a suportat cu Dumneavoastră întreaga povară și privațiunile vieții militare?

– Firește, soția și cei doi copii ai mei. Soția este de specialitate profesoară de matematică. Copiii sînt maturi, au familiile lor. Mai am doi frați și o soră care locuiesc în Moldova.

– De cît timp vă aflați în Moldova?

– La Chișinău mă aflu de vreo doi ani. Din momentul venirii în capitala republicii am lucrat în Departamentul pentru problemele militare. Am luat la elaborarea documentelor, proiectelor de legi, la baza doctrinei militare, concepția și structura acesteia. Aceasta a fost modesta mea contribuție la acea cauză. După numirea d-lui Ion Costaș în funcția de ministru al apărării am devenit adjunctul lui.

– Acum exercitați funcția de ministru al apărării țării. Cum apreciați doctrina militară în momentul de față? O considerați justă, pornind de la actuala situație?

– Pînă la începutul formării Forțelor Militare ale Republicii Moldova doctrina militară răspundea completamente cerințelor timpului. Însă evenimentele evoluează atît de dinamic, încît am fost nevoiți să revizuim unele poziții în scopul perfecționării lor. Concepția trebuie să fie schimbată, pornind de la realitățile zilei. Împreună cu adjuncții miniștrului, cu toți șefii de direcții din minister am reexaminat în mod radical doctrina.

– Ce stă la baza noii doctrine militare?

– Principalul criteriu de care ne-am condus a fost principiul suficienței rezonabile de apărare.

– S-au produs unele schimbări în structura Ministerului Apărării de cînd ați devenit conducătorul acestuia?

– În etapa actuală am conformat structura ministerului cerințelor timpului, adică am creat un aparat unic de conducere a forțelor armate în locul fostelor două aparate: al Ministerului și al Statului Major general. Au fost, de asemenea, efectuate reduceri în rîndurile ofițerilor și funcționarilor în scopul de a exclude dublarea comenzilor, dispozițiilor. Vreau să menționez că această mică «restructurare» a noastră a fost sprijinită și de adjuncții ministrului, și de șefii de direcții.

– Următoarea întrebare: Războiul dezlănțuit de forțele procomuniste și proseparatiste împotriva Moldovei a constrîns conducerea republicii să implice în conflict și subunitățile Armatei Naționale. Ce rol a jucat armata în soluționarea acestui conflict și în război, în ansamblu?

– Dat fiind faptul că viața polițiștilor și a carabinierilor s-a aflat în pericol, deoarece împotriva lor acționau trupe bine pregătite, subunitățile forțelor armate ale Moldovei au fost aduse în stare de luptă. În ziua de 19 mai partea adversă a făcut uz de primele tancuri, de artilerie, de aceea armata a fost nevoită să intervină în reglementarea acestui conflict în scopul asigurării integrității țării, precum și a securității populației pașnice. Dacă e să vorbim despre rolul armatei ca atare, voi releva că numai datorită ei au fost oprite acțiunile agresive ale separatiștilor. Din partea lor rezerviștii au dat dovadă de o bună pregătire. În condiții de cîmp și într-un termen foarte scurt ei au însușit multe specialități militare. Sînt recunoscători acelor ostași care și-au apărat Patria cu un entuziasm și patriotism nemaivăzut, sacrificîndu-și viața pentru a păstra integritatea republicii. S-au evidențiat îndeosebi subunitățile de artilerie, majoritatea lor fiind menționată pentru merite de luptă.

– A existat oare posibilitatea reală de a exclude acaparare de tehnică de luptă și arme de foc din arsenalele armatei a 14-a a Rusiei?

– Vedeți Dumneavoastră, pentru a-și atinge scopurile separatiștii au folosit femeile, în care, natural, nimeni n-a îndrăznit să tragă. Din punctul meu de vedere, sînt convins că se putea evita sustragerea armamentului, deoarece acest lucru poate fi calificat drept o crimă. În această situație trebuia să se aplice mijloace netradiționale, inclusiv chiar scoaterea din funcțiune a tehnicii pentru o perioadă nedeterminată. Luînd o mare cantitate de arme, separatiștii n-au rezolvat nimic. Din contra, acapararea de arme s-a soldat cu moartea multor oameni nevinovați. Pentru Moldova a fost o adevărată tragedie.

– După cum afirmă unii lideri ai organizațiilor obștești și ai voluntarilor, odată cu introducerea forțelor de pace în raioanele de est ale Moldovei au fost trădate idealurile noastre de apărare a integrității republicii, că multiplele victime și războiul în general, rezultatele acestuia, sînt pe conștiința conducătorilor noștri. Care este părerea Dumneavoastră în această privință?

– O asemenea mentalitate nu corespunde realității. Vreau să spun că cu cîteva zile înainte de semnarea Convenției amintite, noi pierdeam zilnic pînă la 15 persoane, iar alte 50–60 erau rănite. Nu avea nici un sens să continuăm războiul. N-aveam dreptul să punem în pericol viețile oamenilor. Consider că o altă cale, pur și simplu, nu a existat, deoarece de partea separatiștilor s-a observat o creștere importantă a cantității de tehnică militară și de arme. Acțiunile militare căpătau o amploare tot mai mare și un caracter de poziție. Se știe doar că după evenimentele de la Bender frontul acestora s-a mărit de două ori.

– De ce în rolul de forțe de pace s-au produs anume trupele ruse? Ne-am fi putut oare adresa unui alt stat după ajutor militar?

– În zona de securitate acționează forțe de pace din partea Moldovei, Rusiei și Transnistriei. La întrebarea Dumneavoastră voi răspunde destul de clar: nici Belarusi, nici Ucraina, nici Bulgaria nu și-au dat acordul pentru introducerea forțelor lor armate în zona de conflict, iar pentru a evita în continuare alte victime a fost nevoie să se ia măsuri urgente.

– Dar ce a răspuns România la declarația noastră?

– România a fost disponibilă să acorde ajutor în comun cu Ucraina și Belarusi. Consider că linia adoptată de Președintele Republicii, de Parlament și de Guvern în vederea reglementării pașnice a conflictului este justă.

– Nu cumva am pierdut această parte de teritoriu odată cu introducerea forțelor de pace?

– Cred că nu am pierdut-o. Însă am realizat principalul – oprirea totală a focului și a pierderilor de vieți omenești. Treptat se creează condiții pentru reîntoarcerea refugiaților. Se restabilesc relațiile economice cu Transnistria, iar relațiile dintre oameni vor contribui la reglementarea politică a conflictului.

– Au fost stipulate în vreun document termenele de retragere a forțelor de pace?

– Conform înțelegerii realizate între cei doi președinți, trupele pot fi retrase la cererea uneia din părți. Rusia este gata să-și recheme în orice moment toate batalioanele sale. În timpul aflării mele la Moscova, precum și din convorbirile telefonice, rezultă că partea rusă este gata să plece din zona de securitate, dacă în Moldova vor fi trimise forțe de pace din alte state.

– Aflîndu-mă la Bender, am citit presa locală. În ziarele «Novoe vremea», «Dnestrovskaia pravda» continuă propaganda organelor ilegale de putere: se emit decrete, dispoziții ale așa-numitului președinte Igor Smirnov. Se observă, de asemenea, că puterea locală nu se supune legilor Republicii Moldova. În realitate, continuă politica separatismului. Cum apreciați acest fapt?

– După semnarea acordului din 7 iulie curent de la Liman, partea noastră a îndeplinit în întregime condițiile acestui acord. Însă partea transnistreană a recurs la diferite subterfugii pentru a-și păstra armamentul greu și tehnica. Aceeași situație se observă și după semnarea Convenției moldo-ruse de către cei doi președinți. Recent, la patru întreprinderi din Bender s-a descoperit o mare cantitate de arme de foc, cazuri similare s-au constatat și la Dubăsari. De menționat că aceste arme nu au fost scoase din zona de securitate, ceea ce contravine Convenției semnate. Ei încalcă în mod intenționat prevederile Convenției cu privire la reglementarea pașnică a conflictului. Liderii așazisei PMN nu înțeleg că toate problemele trebuie să fie rezolvate în exclusivitate pe căi diplomatice, pașnice și că numai menținerea unității și integrității Moldovei va conduce la reglementarea definitivă a conflictului.

– Dispune Ministerul Apărării de dovezi privind încălcarea drepturilor omului în partea stîngă a Nistrului, în special în locurile de dislocare a forțelor de pace?

– În componența trupelor de pace din partea Transnistriei au fost incluși același gardiști, care au participat la acțiunile militare pe direcțiile Cocieri–Coșnița. Potrivit rapoartelor unor factori de răspundere, se înregistrează cazuri de concediere din serviciu pe criteriu național, de intimidare, de insultare, de lipsire de locuințe. Locuitorii satelor Cocieri și Corjova au fost lipsiți de posibilitatea de a vizita orașul Dubăsari, deoarece autoritățile orașului au introdus sistemul de permise. Toate acestea pot fi calificate drept o gravă încălcare a Convenției.

– S-au înregistrat cazuri de încălcare a disciplinei militare de către reprezentanții forțelor de pace din partea Moldovei?

– Desigur, cazuri de încălcare a disciplinei există. În special, sînt multe cazurile de consumare excesivă a băuturilor alcoolice. Cei vinovați urmează să fie concediați imediat cu toate consecințele care rezultă din aceasta. O cerință obligatorie o constituie desfacerea contractului.

– Să revenim, cu permisiunea D-voastră, la evenimentele din orașul Bender care au avut loc la 19–22 iunie curent. Cititorii ar dori, probabil, să afle cîți tineri din Armata Națională și-au pierdut viața în urma evenimentelor amintite. Ce ne-a făcut să lăsăm orașul?

– După cum se știe, în ziua de 19 iunie situația în Bender s-a agravat brusc. În primul rînd aceasta se datorează apariției gărzii conduse de Kostenko, provocărilor organizate. Voi menționa că din partea Moldovei nici o dată nu s-a planuit o asemenea operație. În ajunul evenimentelor am trimis în concediu pînă la 40 la sută din rezerviști. Și numai cînd am aflat că la Tiraspol are loc mobilizarea totală a rezerviștilor în scopul transferării lor în orașul Bender, s-a luat hotărîrea de a se introduce acolo un batalion de al nostru. Acestuia i s-a încredințat misiunea de a preveni vărsarea de sînge, de a ocupa podul și de a nu permite avansarea trupelor și tehnicii în Bender.

În ce privește pierderile noastre, vreau să vă comunic cu toată răspunderea că numărul morților în Bender este de 22 de persoane, între care 8 rezerviști din batalionul menționat care a acționat în zona podului. Desigur, aceasta este foarte mult pentru trei zile de acțiuni de luptă. Cînd au apărut tancuri dinspre Tiraspol, au început tirurile din case, din cetate. Împușcau și din flancuri, și din spate.

– Ați putea numi pe cineva din acei care au respins primele atacuri ale tancurilor inamice?

– Trebuie să menționez că acei care s-au aflat pe prima poziție au luptat ca niște adevărați eroi. Printre aceștia au fost colonelul Karasev, locotenent-colonelul Cehodar, căpitanul Prodan, locotenentul major Popovici, ostașii Malinin, Racoviță ș. a. 26 de persoane au luptat o zi și o noapte, dînd dovadă de bărbăție și eroism. Sînt adînc recunoscători tuturor acestor ostași care au manifestat curaj și bărbăție în apărarea integrității republicii.

– A existat posibilitatea de a arunca în aer podul din partea Benderului în noaptea cînd batalionul nostru a intrat în oraș?

– Dacă această operație ar fi fost planuită din timp, s-ar fi putut arunca în aer podul. Însă pentru aceasta era nevoie de pregătire. N-am planuit niciodată operații în zona Benderului, de aceea am fost nevoiți să părăsim podul, deoarece asupra noastră au pornit multe tancuri dinspre Tiraspol. Subunitățile noastre s-au aflat în oraș pînă în momentul semnării Convenției.

– Domnule ministru, recent ați fost în România. Care sînt rezultatele acestei vizite?

– Referitor la această vizită vreau să menționez că am fost inclus în componența delegației guvernamentale, condusă de Primul Ministru al țării, Andrei Sangheli. Deoarece pînă la numirea mea în funcția de ministru al apărării nu m-am întîlnit cu ministrul apărării naționale a României, cu adjuncții săi, a fost necesar să se organizeze o întîlnire cu ei, în cadrul căreia au fost examinate unele probleme de interes comun. Am stabilit un contact bilateral care ne va ajuta să rezolvăm în continuare problemele ce ne interesează.

– Din surse neoficiale am aflat că în timpul vizitei în România v-ați găsit o rudă?

– Această informație este adevărată. Într-adevăr, la București am întîlnit o verișoară care are acum 70 de ani. Întîlnirea a fost plăcută și interesantă. Dumneaei mi-a povestit multe despre copilăria noastră, despre părinții mei.

– Care este perspectiva dezvoltării relațiilor dintre ministerele respective?

– În prezent în instituțiile militare de învățămînt din România își fac studiile peste 60 de persoane din Moldova. În viitor o parte din cursanții liceului nostru militar își vor termina studiile în România.

– Cum însă vor evolua relațiile cu Rusia?

– Întreținem relații normale, de lucru, cu Ministerul Apărării al Rusiei. Acest fapt ne-a permis să semnăm acordul de retragere a regimentului 300 de trupe aeropurtate dislocat în Chișinău. Rezolvăm, de asemenea, problemele legate de repatrierea ofițerilor din armata rusă, cît și cele legate de repararea tehnicii și asigurarea ei cu piese de schimb. În cadrul întîlnirii de la Moscova cu ministrul apărării al Rusiei, Graciov, am convenit ca toți ofițerii care și-au manifestat dorința de a-și face serviciul în Armata Națională a Moldovei să fie transferați în timpul apropiat în republică.

– Relatați-ne, vă rog, mai concret despre acordul privind retragerea regimentului 300 de trupe aeropurtate. Care factor, după părerea D-voastră, este determinant în cazul dat?

– Negocierile privind retragerea acestui regiment au avut loc și mai înainte, dar fără rezultat. Partea rusă punea condiții foarte dure. Propunea să ne transmită doar o mică cantitate de tehnică și armament, aproximativ 15–20 procente din cantitatea totală. Ulterior, la tratative a luat parte Președintele Moldovei, dl Mircea Snegur, iar în urma vizitei mele și întîlnirii cu Graciov s-a găsit o variantă acceptabilă, potrivit căreia tehnica și armamentul regimentului 300 se împart aproximativ egal. La unele modele ni se transmit o cantitate de tehnică și muniții mai mare. Parcurile de tehnică, poligonul cu dotările sale, cazarmele rămîn la dispoziția noastră.

– Probabil experții deja lucrează în această direcție?

– Comisia lucrează deja de o săptămînă. Ministerul Apărării a emis un ordin de preluare a patrimoniului și a tehnicii militare.

– Au fost stipulate termenele de retragere a regimentului?

– Regimentul urmează să fie retras în decursul a două luni din ziua semnării acordului respectiv.

– Au loc tratative în privința retragerii armatei a 14-a de pe teritoriul Moldovei?

– Negocierile privind retragerea acestei armate vor fi reluate în septembrie. La întîlnire vor fi prezentate cîteva variante, vor fi determinate statutul și mecanismul retragerii ei eșalonate.

– Cum are loc completarea Armatei Naționale cu ofițeri și subofițeri din armata fostei U.R.S.S.?

– Forțele armate ale Moldovei sînt completate în fond cu ofițeri de naționalitate moldoveană sau ofițeri care s-au născut și locuiesc în Moldova. Deși primim și ofițeri de alte naționalități. Principalul e ca ei să fie specialiști buni, să presteze jurămîntul, să adopte cetățenia, să încheie contract și să slujească poporului Moldovei. Mulți dintre aceștia iubesc poporul nostru. Ei sînt democrați și, natural, înțeleg că trebuie să apere acest popor, aceste meleaguri. Sîntem gata să-i primim pe toți doritorii să-și facă serviciul în Armata Națională.

– Au fost cazuri cînd cuiva i s-a refuzat să fie încadrat în forțele armate ale Moldovei?

– Practic, n-am refuzat nimănui. Poate că sînt neajunsuri în activitatea cadrelor la perfectarea documentelor. Nu s-a refuzat direct nimănui, lucrul acesta este exclus. Avem nevoie de ofițeri. Repet, asemenea cazuri n-au avut loc.

– Putem să spunem că armata noastră va fi profesionistă?

– Calculele arată că întreținerea unei armate profesioniste nu va necesita din partea statului cheltuieli mai mari decît întreținerea celei actuale. Începînd cu anul viitor organizăm completarea funcțiilor de bază în temeiul unor contracte. Aceasta ne va permite să păstrăm mai bine tehnica, să ridicăm nivelul pregătirii de luptă. Toate acestea vor cere din partea statului cheltuieli mai mici.

– Cîteva luni în urmă au fost scoase de sub tipar două numere ale ziarului «Oastea Moldovei», oficiosul Ministerului Apărării. Care este soarta lui de mai departe?

– Armata trebuie să aibă organul său de presă. Firește, acesta nu va fi un ziar obișnuit. El va reflecta viața și activitatea Ministerului Apărării și a forțelor armate în ansamblu. Ziarul trebuie să joace rolul principal în educarea patriotică a tinerei generații. La etapa inițială am scos de sub tipar două numere ale ziarului cu ajutorul colegilor din România. În Moldova aproape că nu avem ziariști militari. Ca ministru al apărării vreau să adresez prin intermediul presei tinerilor ziariști rugămintea să acorde ajutor în afirmarea presei militare. Invităm la lucru în calitate de ziariști militari specialiști bine pregătiți, care cunosc problemele armatei.

– Cum se transpune în viață legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul republicii, dacă e să vorbim despre ministerul D-voastră?

– Recent a fost emis un ordin al ministrului apărării care obligă comandanții tuturor unităților militare să înceapă, de la 15 septembrie, organizarea unor lecții de studiere a limbii de stat. Intenționăm să formăm grupe în funcție de gradul de cunoaștere a limbii române: cursuri de o sută și de trei sute de ore. Cred că pînă la primăvară vom vorbi în limba de stat. Personal, voi frecventa cursurile de perfecționare a cunoștințelor în domeniul limbii de stat, deoarece timp de 37 de ani n-am vorbit în limba maternă.

– În unele mijloace de informare în masă se afirmă că în cadrul Ministerului Apărării se comunică numai în limba rusă. Corespunde oare această afirmație realității și care este poziția ministerului în această privință?

– Recent s-au făcut auzite critici la adresa Ministerului Apărării, cum că în cadrul lui se ignorează limba de stat. Aceasta nu este adevărat. Trebuie să pornim de la faptul că marea majoritate a ofițerilor noștri s-a aflat timp îndelungat departe de Patrie și că pe parcursul mai multor ani limba rusă a fost unicul lor mijloc de comunicare. Prin urmare, la etapa actuală ne confruntăm cu anumite dificultăți în ce privește comunicarea în limba de stat. Pur și simplu, nu avem ofițeri care ar cunoaște la perfecție limba de stat. Vom edifica Armata Națională și, paralel, vom studia limba de stat.

– Putem afirma astăzi că armata este deja depolitizată?

– În conformitate cu prevederile concepției militare asupra creării forțelor armate ale Republicii Moldova și legii în armată nu se admite politizarea ei sub nici un pretext. Legea Republicii Moldova cu privire la forțele armate interzice militarilor să fie, în perioada serviciului în trupele regulate, membri ai unor partide sau să facă parte din alte organizații social-politice. Ministerul Apărării respectă cu strictețe toate hotărîrile și legile adoptate în acest sens.

– Ultima întrebare, D-le ministru, va fi puțin provocatoare: ați încercat să întreprindeți ceva pentru a reveni în Moldova pe cînd erați ofițer, general, în forțele armate sovietice?

– Fiind încă ofițer tînăr mi-am pus scopul să revin în Patrie. Am înaintat de patru ori rapoarte pentru a fi transferat cu serviciul în Moldova, însă de fiecare dată mi s-a refuzat din motive inexplicabile. Am fost totdeauna ferm convins că mai devreme sau mai tîrziu mă voi întoarce acasă și lucrul acesta s-a întîmplat. Visul meu s-a împlinit și sînt recunoscător soartei pentru că mi-a acordat posibilitatea de a participa nemijlocit, împreună cu colegii mei, la crearea forțelor armate ale Moldovei.

– Eu, la rîndul meu, vă mulțumesc pentru că mi-ați acordat posibilitatea de a mă edifica asupra circumstanțelor unor evenimente ce au loc în republică, precum și pentru interviul pe care mi l-ați acordat.

Interlocutor:
Trofim ȘTEFAN.
(Moldova-pres).